

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר - MA'ASE BERABBI ELI'ZER

GAN

ALEF

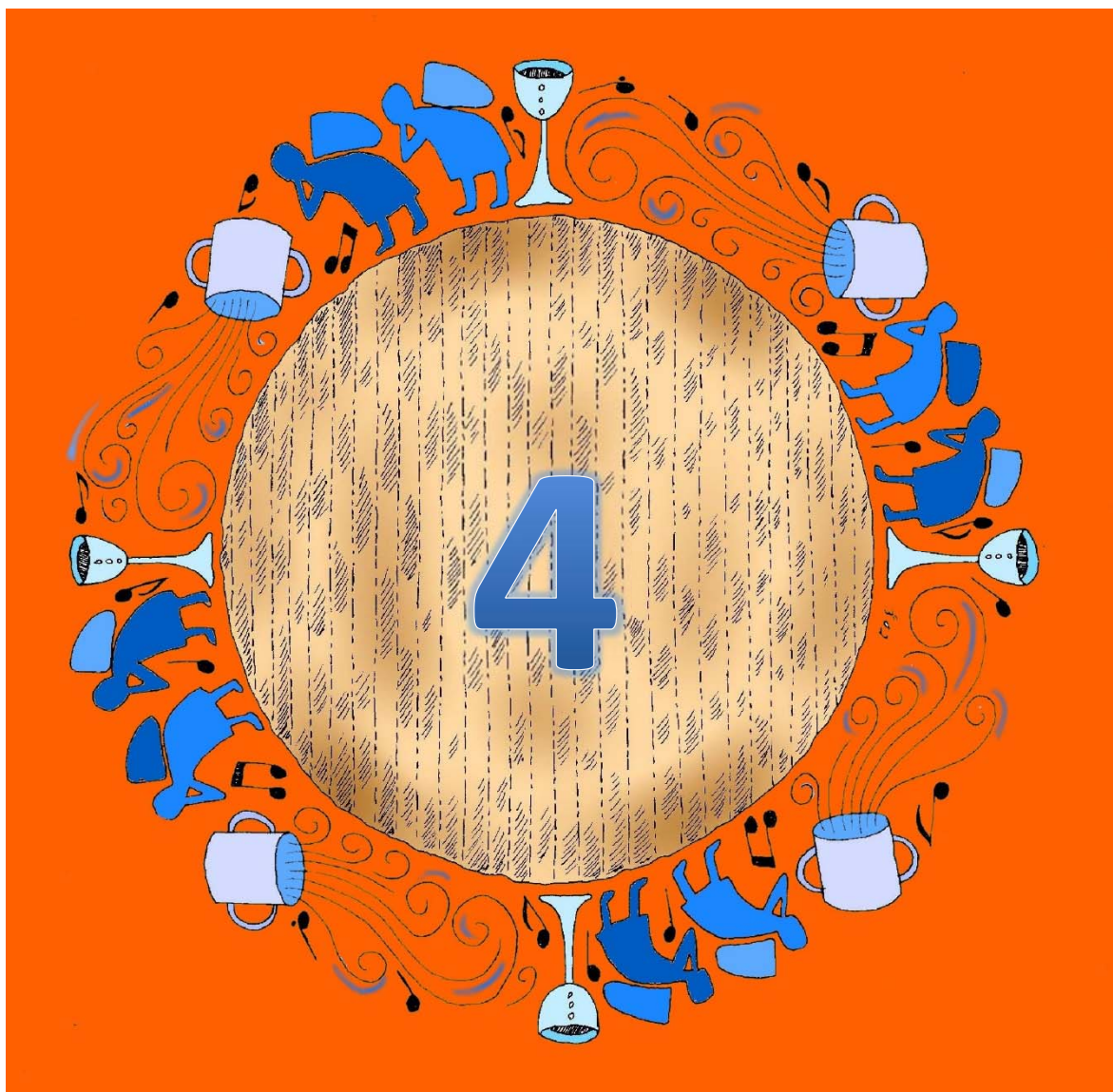
BET

GIMMEL

DALET

HEE

WAW

DE SEDER VAN RABBI ELI'ZER

Ma Nisjtanna en nog meer (groep 7 en 8)

In ieder boekje leer je over een ander gedeelte uit de hagada van Pesach.

Deel 4 Ma'ase berabbi Eliëzer – de seder van Rabbi Eliëzer

Tekst: Henny van het Hoofd

Illustraties: Marchien Mayer

Dit werkboekje is onderdeel van het landelijke JELED leerplan voor joodse les aan kinderen van 4 tot en met 12 jaar.

Meer informatie: www.jeled.net of mail henny@nik.n

Als je alle opdrachten hebt gemaakt

- » kun je *Ma'ase berabbi Eliëzer* vinden in een hagada.
- » kun je de tekst lezen
- » ken je de belangrijkste woorden
- » weet je waar de inhoud over gaat
- » kun je bij de seder iets vertellen over *Ma'ase berabbi Eliëzer*

Wat ga je in dit werkboekje doen?

- opzoeken** in een hagada
- lezen**
- achtergrond **info**
- extra** opdrachten
- belangrijke woorden **vertalen**

ma'ase be rabbi Eliëzer

opzoeken in een hagada

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר *Ma'ase be Rabbi Eliëzer* hoort bij het vijfde onderdeel van de seder: **מַגִּיד** *Magied*, vertellen over de uittocht uit Egypte.

Aan het begin van de **סֵדֶר** *seder* wordt **קִדּוּשׁ** *kidoesj* gemaakt en eten we **כַּרְפָּס** *karpas*, een radijsje of peterselie in zout water. Daarna volgen *Ha Lachma Anja* (werkboek 1), *Ma Nisjtanna* (werkboek 2) en *Avadiem Hajienoe* (werkboek 3). *Ma'ase be Rabbi Eliëzer* komt meteen na *Avadiem Hajienoe*.

Waar staat *Ma'ase be Rabbi Eliëzer* in jouw hagada? Op bladzijde _____

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר *Ma'ase be Rabbi Eliëzer* wordt meestal voorgelezen. Klik op de link om een Tunesische versie te horen <https://www.youtube.com/watch?v=C3wwCDIsIWw>

Lezen

1	מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
2	וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
3	וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן
4	שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבִנְי בְּרַק.
5	וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
6	כָּל אוֹתוֹ הַלְּיָלָה.
7	עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם :
8	רַבּוֹתֵינוּ,
9	הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

» Welke zinnen horen bij elkaar? Kijk naar de Hebreeuwse tekst in het gele vak en nummer de vakjes in de goede volgorde.

Tip kun je (nog) geen Hebreeuws lezen of vind je dat moeilijk? Kijk naar de beginletters, of doe deze oefening samen met een klasgenoot.

Sjehajoe mesoebien bivnee berak

4

Raboteenoe,

Werabbi Elazar ben Azarja

Higia zeman kriet sjema sjel sjachariet

Ma'ase berabbi Eliëzer we rabbi Jehosjoea

Ad sjebaoe talmideehen weamroe lahem

Kol oto halajla

Werabbi Akiva werabbi Tarfon

Wehajoe mesaperiem bitsiat mitsrajem

Info

Ma'ase be Rabbi Eliëzer

Ma'ase be Rabbi Eliëzer betekent: een verhaal over rabbijn Eliëzer.

Samen met vier van zijn collega's was rabbi Eliëzer aan het sederen in Benee Berak. Dat is nu een plaats in de buurt van Tel Aviv, maar vroeger lag daar ook al een stadje met dezelfde naam.

De vijf joodse geleerden waren zo druk aan het vertellen over de uittocht uit Egypte, dat ze alles om zich heen vergaten. Ze merkten zelfs niet dat het intussen al licht was geworden. Totdat hun leerlingen kwamen waarschuwen om te zeggen dat de ochtend was aangebroken: tijd om naar sjoel te gaan om het שְׁמַע *Sjema* te zeggen.

Dit verhaal benadrukt hoe belangrijk het is om op sederavond samen te praten en te leren over Pesach en de uittocht uit Egypte. Want ondanks dat rabbi Eliëzer en zijn collega's daar al heel veel over wisten, hadden ze nog een heleboel vragen. Zoveel, dat ze de hele nacht konden leren en vertellen. Daarmee zijn ze een voorbeeld voor ons allemaal.

» Lees deze vertaling van *Ma'ase be Rabbi Eliëzer*

- 1 Een verhaal over rabbi Eliëzer en rabbi Jehosjoea,
- 2 en rabbi Elazar ben Azarja
- 3 en rabbi Akiva en rabbi Tarfon,
- 4 die aan het sederen waren in Benee Berak.
- 5 Ze vertelden over de uittocht uit Egypte
- 6 die hele nacht
- 7 Totdat hun leerlingen kwamen en tegen hen zeiden:
- 8 (onze) leraren!
- 9 Het is tijd om het sjema van het ochtendgebed te zeggen.

Ma'ase be rabbi Eliëzer speelt zich af rond het jaar 100. Het was een moeilijke tijd, vol vervolgingen en opstand tegen de Romeinen. Het *beet hamikdasj*, de tempel, was dertig jaar daarvoor door de Romeinen verwoest. Veel mensen hadden dat zelf meegemaakt en konden het zich nog goed herinneren. In die tijd waren de geleerden de leiders van het joodse volk. Ze probeerden de mensen te steunen om als joden te leven, ondanks alle gevaren.

- » Lees de levensbeschrijving van de vijf rabbijnen uit Ma'ase de Rabbi Eliëzer en beantwoord de vragen.

1 Rabbi Eliëzer ben Horkenos

werkte tot zijn 28ste jaar op het landgoed van zijn rijke familie. Hij was een *koheen*, maar wist net zoals zijn ouders niets van Tora. Totdat hij op een dag besloot om uit huis te gaan om Tora te leren. Zijn ouders vonden dat eerst maar niks en waren heel boos. Maar nadat Eliëzer een van de beste leerlingen was geworden, kwam het weer helemaal goed tussen hem en zijn ouders. Ze waren heel trots op hem.

Rabbi Eliëzer stond bekend om zijn uitstekende geheugen. Hij kon letterlijk herhalen hoe hij iets van zijn leraren had gehoord.

» Vraag 1

Waarom zouden de ouders van Rabbi Eliëzer later niet meer boos op hem zijn geweest?

---

2 Rabbi Jehosjoea ben Chananja

groeide op in een straatarme familie. Zijn ouders waren *levi'iem* en vonden Tora leren erg belangrijk. Ze vonden dat je daar niet jong genoeg mee kunt beginnen. De moeder van Rabbi Jehosjoea zette hem als baby in zijn wiegje tussen de geleerden neer. Op die manier kon hij al heel jong wennen aan de woorden van de Tora!

Rabbi Jehosjoea werkte parttime als smid, om geld voor zijn gezin te verdienen. Hij bleef altijd arm, en bracht na zijn werk zoveel mogelijk tijd door met Tora leren.

» Vraag 2

Wat vind je van de reactie van de moeder van Rabbi Jehosjoea? Een tikkeltje overdreven, of juist goed? Leg je antwoord uit.

---

3 Rabbi Elazar ben Azarja kwam uit een steenrijke familie van *kohaniem* en joodse geleerden. Hij was een rechtstreekse afstammeling van Ezra, een bekend leider van het joodse volk. Zijn familie vond Tora-leren heel belangrijk en Elazar kreeg de beste opleiding die er was. Hij had als kind dus echt alles mee om een belangrijke joodse geleerde te worden.

Op zijn achttiende (!) behoorde hij al tot de grootste geleerden van zijn tijd. Ondanks zijn jonge leeftijd hadden zijn oudere collega's veel respect voor hem.

Rabbi Elazar stond bekend als een vriendelijke en heel bescheiden man.

» **Vraag 3**

Waarom is het bijzonder dat juist Rabbi Elazar bekend stond om zijn vriendelijkheid en grote bescheidenheid?

---

4 Rabbi Akiva ben Joseef

was tot zijn veertigste jaar een arme schaapherder, die nog geen letter kon lezen. Zijn ouders waren arme, eenvoudige mensen, die joods waren geworden. Ze hadden geen geld om hun zoon naar school te sturen, en wisten zelf ook heel weinig.

Totdat Akiva verliefd werd op Rachel, de dochter van zijn baas. Rachel wilde met hem trouwen, op voorwaarde dat hij Tora zou leren. Akiva ging naar school en twaalf jaar lang wachtte Rachel op hem. Ze was heel arm, want haar rijke ouders waren zo boos dat hun dochter met een schaapherder getrouwd was, dat ze Rachel geen geld wilden geven.

Rabbi Akiva kwam terug met veel leerlingen. Toen de vader van Rachel hoorde dat er een belangrijke joodse geleerde in de stad was aangekomen, ging hij hem meteen begroeten. Tot zijn grote verbazing was het Akiva!

☆ **Vraag 4**

Waarom zou Rachel als voorwaarde hebben gesteld dat Rabbi Akiva Tora ging leren?

---

5 Rabbi Tarfon

kwam uit een rijke familie van geleerde *kohaniem*. Hij stond bekend om zijn originele onderwijsmethoden. Zo stopte hij eens met lesgeven toen hij een arm bruidje zag. Hij zorgde er persoonlijk voor, dat het meisje een prachtige bruidsjurk kreeg. Hij gaf zijn leerlingen opdracht om samen met hem voor haar te zingen en te dansen, zodat het meisje zich blij en mooi voelde. Pas daarna ging hij verder met lesgeven!

Rabbi Tarfon had heel veel respect voor Rabbi Akiva. Ze waren niet alleen collega's, maar ook heel goede vrienden.

» Vraag 5

Wat wilde Rabbi Tarfon zijn leerlingen leren, toen hij zijn les onderbrak om te zingen en te dansen voor een arm bruidje?

» Vraag 6

Voor wie van de vijf rabbijnen uit Ma'ase be Rabbi Eliëzer heb jij zelf de meeste bewondering? Leg je antwoord uit.

Extra opdrachten

OPDRACHT 1

» מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר lijkt op het eerste gezicht een eenvoudig verhaal. Maar als je er langer over nadenkt, is het een nogal vreemde situatie. Hier zie een paar vragen:

- Waar waren hun vrouwen en kinderen? Je sedert toch samen met je familie?
- Hoe kwam het dat ze geen van allen merkten, dat het weer licht geworden was?
- Waarom waren het juist deze vijf geleerden?

Probeer een van deze vragen te beantwoorden - of stel zelf een andere vraag:

OPDRACHT 2

» Lees deze vier antwoorden:

Geen van de vijf geleerden had voorouders die slaven waren geweest. Sommigen stamden af van kohaniem en levi'iem, en die hoefden in Egypte geen slavenwerk te doen. Of ze hadden niet-joodse voorouders. Maar ze konden zich zo goed voorstellen wat de joodse slaven allemaal hadden meegemaakt, dat ze het gevoel hadden dat ze zelf bij de uittocht uit Egypte waren.

De vijf geleerden waren allemaal op een andere manier aan hun kennis gekomen. De een kreeg van huis uit heel veel mee, de ander kon pas op latere leeftijd beginnen. Je bent nooit te oud om te leren en iedereen kan een bijdrage leveren aan de seder, of je nu veel of weinig weet.

De leerlingen waren wèl aanwezig bij de seder. Maar de vijf geleerden konden zo goed en vol vertrouwen vertellen over de uittocht uit Egypte, dat de leerlingen het gevoel kregen dat ook voor hen (ze leefden in een heel moeilijke tijd) de ochtend van de bevrijding al was aangebroken.

Het was geen Pesach en de vijf geleerden waren dan ook niet aan het sederen. Ze deden alsof, om de Romeinen te misleiden. Intussen bereidden ze een grote opstand voor, zodat er een einde zou komen aan de vervolgingen en onderdrukking door de Romeinen. Net zoals er ook een einde was gekomen aan de slavernij in Egypte. Omdat ze op een geheime plek zaten, zonder ramen, konden ze niet zien dat het buiten al licht geworden was. De leerlingen stonden op wacht, om te waarschuwen als er Romeinen in de buurt kwamen.

Welk antwoord spreekt jou het meeste aan? Waarom?

Vertalen

- » Hier zie je belangrijke woorden uit **מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר**. De overige woorden kun je opzoeken in de woordenlijst.

verhaal	מַעֲשֵׂה
die waren	שָׁהִיו
aan het sederen	מְסַבֵּין
en ze vertelden	וְהָיוּ מְסַפְּרִים
over de uittocht uit	בִּיצִיאַת
heel	כָּל
die	אוֹתוֹ

- » Vertaal het begin van **מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר**. Let op: de **oranje** woorden zijn persoonsnamen (van de vijf geleerden) en een plaatsnaam.

מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר

וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה

וְרַבִּי עֲקִיבָא

וְרַבִּי טַרְפוֹן

שָׁהִיוּ מְסַבֵּין בְּבֵנֵי בְּרַק.

וְהָיוּ מְסַפְּרִים

בִּיצִיאַת מִצְרַיִם

כָּל אוֹתוֹ הַלְלָהּ.

» Dit is het vervolg van **מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר**. Vul naast ieder woord de goede vertaling in. Kies uit de woorden in het vak. **TIP:** *Tel de vakjes!*

t	o	t	d	a	t	k	w	a	m	e	n			עַד שֶׁבָּאוּ
														תִּלְמִידֵיהֶם
														וְאָמְרוּ
														לָהֶם
														רַבּוֹתֵינוּ
														הִגִּיעַ
				i	j									זְמַן
														קְרִיאַת שְׁמַע
														שָׁל
														שְׁחֵרִית

» Kies uit deze woorden:

* sjema zeggen * tegen hen * totdat kwamen * de tijd * onze leraren *
 * ochtendgebed * hun leerlingen * is aangebroken * en ze zeiden * van *

» Schrijf de letters uit de blauwe vakjes over uit de puzzel:

k													
6	8	13	2	3	12	9	4	5	10	7	1	11	

» Zet de letters in de goede volgorde. Als je het goed hebt ingevuld, krijg je een woord dat met Pesach te maken heeft.

					k								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

» Meer leren over de hagada? Ga verder met boekje **6: de vier kinderen**